

Vestnik

GLASILO SLOV.
Proti komunističnim
BORCEM

LETNO X.

AVGUST 1959

STEV. 8

PO v NAŠEM SVETU

SPOMINSKE PROSLAVE:

V CLEVELANDU

V dneih, ko se pomlad nagne v polletje, je pred štirinajstimi leti izkrvavelo enajst tisoč slovenskih fantov in mož izdanih v smrt po tistih, ko so Slovencem in svetu obljubljali prinesiti svobodo. Kakor drugi narodi proslavljajo svoje Termopile in usodne dneve lastne zgodovine, tako se tudi Slovenci kjerkoli žive, doma ali raztreseni po širnem svetu, vsako leto v mislih povrnejo v tiste usodne dneve maja in junija 1945, ko je slovenska kri napojila našo zemljo, da bi iz te žrtve mladih src mogla vzkliti slovenskemu narodu lepša bodočnost. V domovini se tega usodnega trenutka lahko spominjajo samo v tihi molitvi, Slovenci v svobodnem svetu pa z besedo in pesmijo obljublajo mrtvim bratom, da njihova žrtev ne bo nikoli pozabljena.

Tudi v Clevelandu, prestolnici ameriške Slovenije, so se dne 24. maja 1959 zbrali soborci mrtvih junakov, da skupno počaste spomin bratov, ki so našli svoj poslednji dom v globelih Kočevskega Roga. Spominska proslava, ki se je vršila v Collinwodski šolski dvorani, se je pričela s slovensko narodno himno „Naprej zastava Slave“, ki jo je na plošči izvajala godba

Slovenskega domobranstva in navzoči so stoje počastili slovensko zastavo, ki jo je na odru razvil fant v slovenski narodni noši. Po pozdravnem govoru predsednika krajevnega odbora ZSPB g. Ivana Hočevarja, je padle junake počastil s pesmijo „Oj Doberdob“ moški zbor Korotana pod vodstvom pevodje Metoda Milača. Člani dramskega društva Lilije so se mrtvim bratom poklonili z zborna recitacijo pesmi „Našim junakom“, ki jo je spesnil Marijan Jakopič. Nato je sledil dokumentarni film Jelendol. Kakor po volji usode, se je ta film o odkopavanju jelendolskih žrtev ohranil, da bo poznim rodovom pričal o zverstvu tistih, ki so obljubljali svobodo, prinesli pa sužnost in smrt. Prvi del spominske proslave je zaključil ženski zbor Korotana, ki je pod vodstvom Metoda Milača zapel koroško narodno „Pojdem v Rute“.

Po odmoru so nastopili člani dramskega društva Lilije s kratkim prizorom iz dni, ko je zločin veljal za krepost. Prizor „Ob prelomu“, ki ga je napisal Stane Pleško iz Kanade in režiral Marijan Jakopič, je bil tako dovršeno pripravljen in podan, da more dramsko društvo Lilija ta oderski nastop šteti med svoje velike odrske uspehe. Radi pretresljive in resnične vsebine ter močne igre, je ta prizor napravil na vse obiskovalce zelo močan vtis, da se je solzilo prenekatero oko. Gospa Milka Novakova je svojo vlogo odigrala tako prepričljivo, naravno in umetniško dovršeno, da je brez dvoma najmočnejša dramska igralka tukaj. Tudi Ivan Jakomin je s svojo prepričljivo igro potrdil svoje kvalitete za take vloge. Tudi Ivan

(Nadaljevanje na strani 127)

KOMUNISTIČNI MANEVER

FR. GRUM, U.S.A.

Nešteto je dokazov, dejanj, ki jasno povedo, kako aktivni in borbeni so komunisti. Oni niso zadovoljni s pridobitvami, ki so jih pridobili med zadnjo vojno, njihova borba zlasti propagandna borba gre dalje po točno začrtanih smernicah. Njihova delavnost je sijajno planirana na dolge termine. Ena njihovih najvažnejših aktivnosti danes je ovreči vse napade o komunizmu, ovreči in zabrisati spomin na grozodejstva, ki so jih uganjali med vojno in revolucijo. V ta namen neprenehoma še danes po skoro 15 letih napadajo naše protikomunistične borce in skušajo dokazati s potvorbami in lažmi, da so ti borci res bili protinarodni elementi in še več, da so bili to nasprotniki resnične demokratske svobode in nasprotniki tistih narodov, ki zastopajo demokratski red.

Pred nedavnim smo pisali, kako je protitovsko slovensko časopisje v svetu napadla bivše naše borce z obdolžitvami, da so med vojno ubijali „zavezniške“ pilote. Še več, ne samo komunistično sopotniško časopisje, nego celo ameriški vidnejši dnevnik „The Denver Post“ je na prvi strani z debelimi črkami prinesel članek enakega značaja. To pa ni edinstveni primer. Danes potuje mnogo novinarjev in turistov po Evropi, potuje tudi preko naše domovine in občuduje naše naravne lepote. Komunisti se zavedajo važnosti teh turistov, zato so brez dvoma že davno izdelali načrt, kako vsem tem turistom in nevednežem dati lažno, neresnično sliko današnjega položaja v domovini, kakor tudi potvorbe borbe, ki se je vršila med komunisti in narodu zvestimi borci. Partizanski kolodje posvečajo posebno pozornost zlasti žurnalistom svobodnega sveta, v trdni veri, da bodo iste napačno informirali, informirali tako, kot žele, da svobodni svet gleda na današnji komunistični režim v Jugoslaviji. Reči in priznati je treba, da so pri vsem tem delu silno uspešni in njihove laži in potvorbe prihajajo vedno bolj pogosto v svetovno časopisje, ki z njimi ponovno vara svet, kateri komunistične borbe v pravem pomenu besede in komunizma v bistvu sploh ne razume.

V junijski številki znane ameriške revije „Holiday“ opisuje Hammond Innes pod naslovom „Yugoslavia“ velike zasluge in junaštva Tita in vse njegove sodrge. Pisec članka je prepotoval skoro vso Jugoslavijo, bil sprejet pri Titu, katerega direktno obožuje, bil z različnimi komunističnimi mogotci širom Dalmacije in Srbije. Priznati je treba, da lepo opisuje lepote, ki jih je videl in najraje bi še te dal v korist in zaslugo današnjemu „heroju“ Titu. Njegova informacija pravi, da so jugoslovanski narodi strumno na straži in pripravljeni vsak čas sprejeti borbo pod vodstvom Tita proti vsakemu eventualnemu ruškemu navalu. Njegova opomba je, da je razlog tega in takega mišljenja v

Titu. Tito, tako nadaljuje pisec, je junak in to celo v očeh tistih, ki so režimu nasprotni. Kaka ironija in nelogika. Razlog tega oboževanja je njegov nastop proti kominformi leta 1948. Pisec opisuje dalje življenje in razpoloženje narodov. V oči mu je padlo to, da ima vsako mesto promenado, kjer se zvečer narod sprehaja in zabava. To in vsako kulturno pridobitev, ki jo je pisec videl, prišteva seveda strašni skrbi vlade in Tita, ki se na vse mogoče načine trudi, da da narodu vse, kar je mogoče, da ga dvigne med najbolj kulturne na svetu in da že v eni generaciji odpravi nepismenost, ki je po poročilu pisca še zelo visoka. Pisec se ni mnogo potrudil, da bi prišel v stik s preprostim narodom in slišal njegovo mnenje o režimu in herojih. Omenja pa, da je bil na Korčuli in mu je tam neki kmet rekel, da ljudje mnogo hodijo v cerkev. Ko ga je vprašal zakaj, mu je kmet odgovoril, da zato, ker je to danes edino sredstvo in znak protesta proti režimu, ki ga narod more pokazati. Omenja dalje, da je sicer take in podobne izjave slišal tudi v drugih krajih, vendar da jim ne verjame, kajti on je uverjen, da je Titov komunizem nekaj posebnega, nekaj čisto drugega kakor komunizem, ki ga on pozna. Titov komunizem je svobodnejši, dovoli privatnikom svoje, da obrtnikom možnost lastnega privatnega udejstvovanja itd. In na podlagi teh svojih modrovanj zaključuje, da razlog, da ljudje tako številno hodijo v cerkev ni znak protesta, ampak potrebe, ki jo narod ima ker se pač šele razvija pod Titom.

Zdi se mi, da je tako pojmovanje in opisovanje Tita in njegovega komunističnega režima zločinsko ne samo do nas, ampak do vsega svobodnega sveta, ker tako pojmovanje in opisovanje ponovno zavaja ljudi na slepi tir, zavaja v komodnost in nečujčnost, katero na drugi strani komunisti spretno izrabljajo za svoje dalekosežne cilje.

Bratje, združimo svoje moči in enotno udarimo z besedo na dan, le tako bomo v stanju zaježiti nove prevare, nova razočaranja, ki so morda bliže, kakor si mislimo.

POT BREZ KONCA

Fr. Balantič

Reci mi, mati, besedo,
besedo v slovo,
vidiš me zadnjikrat,
mene več k tebi ne bo.

Pokropi me z blagoslovljeno vodo,
da najdem vsaj konec poti;
mati, jaz pojdem duše iskat,
mati, tja, kjer jih ni.

IZ KRVAVIH DNI

S. D., Kanada

UVOD

Odkar so mi tam ob Dragi ukradli zaupanje v človeka, nosim v duši bolečino, ki je grenka, kot solza ob mrtvaškem odru. Z odprtimi očmi hodim po svetu in razumevam, kar mi je bilo včasih nejasno, toda eno mi ostane skrivnost: Zakaj jih je toliko med nami, ki nimajo spoštljivega poklona za naše fante, nekdanj ponos in upanje slovenskih vasi? Padli so, mučenci slovenskega naroda, tako zasidrani v idejo resnične svobode, da niti prevari niso verjeli.

Zdaj jih ni več... Tisti, ki so se izmaknili, ker so morda naprej vedeli, da gre pot na Kalvarijo, — ne mislijo nanje. Jaz pa sem šel z njimi na zadnji pohod, poznam njih bolest in jo nosim v duši kot najdražjo svetinjo. Ne bom je zavrgel in misli nanje se ne branim. Velika je in sveta, vse drugo je prah in pepel. Svobodno hodim po cestah novega sveta, a vendar sem suženj misli, ki se me oklepa in prosi nečesa nemogočega... Ne — ne prosi... terja, naj povem resnico in položim venec na grob onih, ki se jih nihče ne spominja.

Nevreden sem, iščem, ne najdem besed. Včasih sem malodušen, kot da ne najdem poti; utrujen, kot da sem prehodil vse steze, preiskal vse kote; prazen, kot da sem prodal dušo in zapravil vse upe mladosti.

In ni besed, ni venca na grob nepozabnih.

A vendar — v praznino kliče spomin in sili v besedo. V besedo o oni, ki so umirali, ko smo mi še sanjarili v temi in nismo poznali časa; v besedo onih, ki so golih rok sprejeli vsiljeno jim borbo, da rešujejo življenja in gase ogenj slovenskih vasi. O vseh tistih mi kliče spomin, ki so bili prevarani in prodani, ker menda ves slovenski narod ni imel človeka, ki bi svetu zaklical resnico in izgrebel prijatelja, kakor so naši fantje izgrebli svoje zarjavele puške in se postavili v bran.

O vseh teh bom zapisal besede, da ohranim spomin in vsaj sebe operem madeža pozabljenja in nehvaležnosti. Naj naši otroci vedo, da je bil čas, v katerem smo živeli, velik; velik po svoji hudobiji, še večji po junaštvu slovenskega fanta, ki je raje izbral smrt kot suženjstvo. Slovenski komunist je hotel prodati svoj dom in narod, a brat — domobranec je zaklical z okopov: „Ne! Raje življenje kot domovino in svobodo!“ Ta svoj ukaz je podpisal s krvjo, ki je tekla v potokih.

Te besede naj bodo spomin zgodovini, ko bo pisala pravico in izrekala sodbo; naj bodo nečasten spomin angleškemu vojaku, ki je svobodo prodal v sužnost, ko je sklicujoč se na čast in pravico, lagal in razorožene slovenske fante izročal brezvestnim krvnikom-komunistom.

Bilo je tistega nesrečnega septembra, ko se je tudi laško vojak zavedel, da je delal krivico Slovincu, in se je zbal.

Bil sem na postojanki Vaške stráže blizu Ljubljane. Zvečer, 8. septembra, še nismo nič vedeli o kakšni kapitulaciji. Le italijanski vojaki so nemirno prenašali municijo sem in tja in vedno manj jih je bilo. Begali so na vse strani, po polju in po gozdu so se skrivali, le na cesti ni bilo nikogar.

Drugi dan se je hitro raznesla novica. Zelenega vojaka ni bilo več videti. Le tenente se je preselil na karabinersko postajo in jokal, da ni navaden vojak, ki bi lahko zapustil položaj in se izgubil.

Pobrali smo puške, ki so jih vojaki odvrgli, mitraljezov pa nam oficir ni hotel izročiti, ker je bil sam odgovoren zanje, kakor je trdil. Pozneje so jih pograbili vaški terenci, katerih je bilo polno tako po bližnjih vaseh, kakor tudi na postojanki šami.

Noč je vzela tudi tenenteja in karabinerje. Na karabinerski postaji so ostali trije Slovenci, žandarji in prestrašeno gledali skozi zabarikadirana okna. Danes vem, da so čakali komunistov.

Ostali smo sami. Negotova čustva so spreletela Stražarje. Ta trenutek nas je našel brez pametne misli, kaj storiti. Tako smo se bili navadili italijanskega šikaniranja in komunističnega terorja, da nam ves čas ni prišlo na misel, da bo kdaj spet prišel čas, ko bomo morali sami misliti zase. Nismo se mogli sprostiti. Poveljnik je bil brez razsodnosti, ne po svoji krivdi, temveč zato, ker s sosednjimi postojankami ni mogel dobiti nobene zveze, ravno tako pa tudi iz Ljubljane ni prišla nobena beseda. Veselje nad begom zelenih soldatov se še ni zavedelo svojega obstoja, ko je duše že prevzel strah pred Nemci, ki so se bližali od št. Vida.

Fantje so se razbežali, kot da bi med nas udarila bomba. Od 96 nas je ostalo samo 9.

Ker smo računali na možnost, da bodo Nemci zasedli vojaške barake ob glavni cesti, smo se preselili v bližnjo Zorovo hišo, od koder so se umaknili karabinerji. Da bi nas napadli partizani, nismo mislili, ker so bili vsi okoliški gozdovi že dolgo časa varni, vesti z Dolenjske pa nismo imeli.

Že takoj drugi dan so naši zaupniki prinesli vest, da so se nekateri pobegli Stražarji sestali s partizani na Barju pri Vnanjih goricah. Nihče od nas, ki smo ostali na svojih mestih, se nad temi vestmi ni vznemirjal. Tako naivno smo verjeli v poštenost svojih soborcev, da nismo mogli misliti, da bi Vaški Stražar mogel delati za komunizem. Danes mislim drugače in

sem prepričan, da so tudi ostali štirje, ki so od onih deveterih še živi, spremenili svoje mnenje.

Četrty dan postavanja in čakanja se je poveljnik odpravil v Ljubljano po nasvet, a se ni več vrnil med nas. Moram priznati, da nam je bilo tesno pri srcu. Živeti smo hoteli, zato smo zagrabili za puške, zdaj smo pa tako blizu zaslutili nekaj temnega, hudega. Nismo vedeli, kaj bi s trenutno svobodo, ki je prišla tako nepričakovano. Na dnu duše je tiho šepetalo, da svobode ni in naš dom še ni varen; vse je le mir pred nevihto, ki prihaja. Tako sem čutil sam in lahko trdim, da tudi drugi niso drugače. Oči so se prazno ozirale sem in tja in iskale vodnika med nami. Ni ga bilo. A klonili nismo in nismo kazali malodušja, čeprav so ga bile oči polne. Tudi govorili nismo o tem.

Zvečer naslednjega dne, 13. septembra, nas je zadela nesreča. V pritični sobi smo se spravili k počitku. Puške so visele po stenah vsevkrizem. Tudi za železnimi posteljami so bile postavljene. Vrhovšek Stanko je že ležal, pa je še enkrat vstal, rekoč:

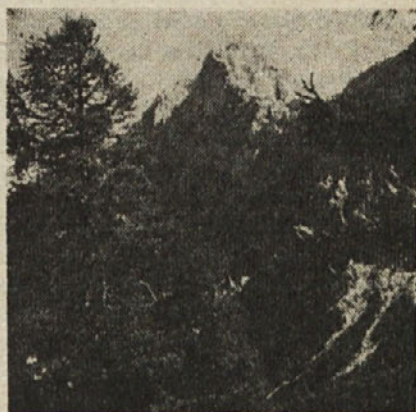
„Tole puško moram prestaviti, če ponoči le kaj pride! —“

Stegnil se je za pograd in prijel za puško, ki jo je bil tam pustil laški vojak. Bila je nabita. Komaj se je dotaknil, se je po sobi razlegel pok, zadišalo je po žveplu, Stanko pa je zahropel in se nasmehnil. Omahnil je na posteljo in se ni več ganil. Kroglu mu je šla skozi srce. Poklicali smo duhovnika, ki je ob njem zmolil molitve za umirajoče, nato pa nismo spregovorili vso noč. Tudi smrti nas ni bilo več strah, čeprav je bila med nami.

Komaj devetnajst let je bil star, pa je že moral umreti, potem ko je eno leto nosil puško v rokah. Kakor otrok je bil, pa vendar dovolj močan, da je vztrajal, ko so mnogi močnejši odpadli. Ne doma ne družine ni imel, toda kri nedolžnih žrtev partizanske tiranije mu je pokazala pot k Vaškim Stražarjem, kjer je vztrajal do konca.

Ta nesreča je s tako silo udarila po nas, da nismo prenesli udarca. Oči so iskale zvestih oči in brale povest umirajočega hrepenenja. Upa ni bilo nikjer, nikjer človeka, ki bi znal reči pravo besedo, nikjer kraja, kjer bi bili varni za kratek trenutek. Življenje je s poslednjimi močmi vpilo po pravici do golega življenja, a upanja niti v glasu ni bilo. Ves dan je klicalo, brez besede, kakor da ve, da je vsaka beseda prazna.

Zvečer, ko je bil mrak, da nismo videli teže v naših očeh, smo se razšli. Vsak na svojo stran, tiho, s pogledom slovesa, ki je prisegal in ponujal

Kakor skala na braniku stoj...

zvestobo. Še pred dnevi bi s temi fanti zapodil brigado, da bi se razbežala kot otroci, zdaj nas je dušila tišina, ki se je sramotilno smejala in vsakomur posebej govorila, da nimamo pravice živeti. Ko bi šli na pokopališče, svoji smrti naproti, bi bil lažji naš korak in svobodnejši naš dih tisti večer...

Tedaj sem videl zatrepetati mladost...

ZADNJA PESEM

29. maj 1945.

4. domobranski polk je zapuščal Vetrinje. Strumni koraki štiristepov so zamolklo odmevali od kamenitega grajskega obzidja. Kdor bi jim z globino duše prisluhnil in videl še ogenj v naših očeh, bi menil, da je ni sile, ki bi nas zadržala in ustavila. Pesem se je dvigala iz naših src, da je je bilo vetrinjsko polje polno. Trepetala je nad temnimi gozdovi na južni strani doline in izginjala proti Karavankam, kot bi hotela razliti še zadnji pozdrav čez slovenske vasi onkraj gora.

Oče, mati, bratje in sestre,
koče, mesta, trate in steze,
holmi, skale večnega snega —
to je moja domovina...

Da! Vse to in ničesar si nismo pustili vzeti in oskruniti.

Zdrava bodi, moja lepa domovina! je odpeval korak in pozdrav je hitel čez gore, domov...

Tedaj se je v nas zbudila misel na mladost, na tisto brezskrbno, ki ima vero vase in se ničesar ne boji; prav to smo dali domovini, da bi bila varna in srečna. Tudi zdaj nismo jemali nazaj. Dana prisega je zagorela kot kres, ki je gorel domovini kot nikoli poprej.

Zdrava bodi, moja lepa domovina! — je kot slovesna prisega mladih fantov še glasneje odjeknil korak in se izgubljal v vetrinjskih gozdovih.

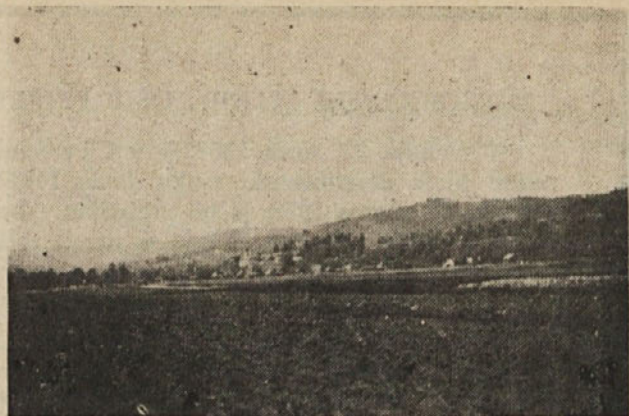
Potem je utihnila pesem in čakala odgovora domovine, ki se je dvignila iz nepregledne množice, ki se je zgrnila ob cesti, da nas spremi na pot. Toliko navdušenja nisem videl nikdar poprej in ga tudi nikoli več ne bom. Morje belih robcev je zavalovilo nad glavami, vzkliki domobranski vojski so preglušili pesem, solze veselja in navdušenja so tekle iz hrepenenja po domu žejnih oči.

O, da bi kdo tedaj šel vase in doumel, da to valovito navdušenje nekaj pomeni! Taki trenutki se ne dajo umetno narediti. Iz duše prihajajo in so vselej znak nečesa velikega, skritega našim očem. Ko danes mislim nanj, vidim v njem žalostno podobo izdanega in na smrt ranjenega, ki hoče s poslednjimi močmi zgrabiti življenje.

Prve čete so stopile mimo angleških straž. Kamioni so se polnili. Za nami pa je še vedno valovila pesem:

Pest jeklena, srce je vroče,
narod naš umreti noče!...

Polje, kdo bo tebe
ljubil...?

Prisega je bila to, zadnjikrat javno izrečena. V srcih nas vseh je dobila odmev in se razlila na štiri strani neba. Slovenska zastava — bela, modra, rdeče, brez zvezde — je obstala v vetru in bila priča zvestobi slovenskih domobrancev, ki so odhajali.

Motorji so zabrnili kakor pošasti. Še enkrat se je dvignilo neugnano navdušenje slovenskih ljudi, ki je bučalo, kakor da se je z gore utrgal vihar. Potem so se kamioni premaknili... Narod je utihnil in se potopil v trpljenje in skrbi pod blatnimi šotori.

Anglež pa se je smejal, kakor se smeje samo človek, ki se veseli hudobije, ki jo pripravlja. V dno duše sem prepričan in ne morem se znebiti misli, da se je z njim smejal tudi kdo iz domobranskih vrst, ker so izjeme, ki so se izmaknili tragediji, a jih rdeča oblast ne piše na spiske „zločincev“.

Iz kamionov je še vedno lila pesem slovenskih fantov, kakor da se hoče izpeti do zadnjega akorda. Slišala jo je zelena Koroška, temna Drava jo je srkala s svojimi valovi in Rožna dolina jo je pila vase, kot bi jo hotela ukrasti in za vedno obdržati zase.

— — —
Ob treh popoldne pa je tam v Rožu, med slovenskimi vasmimi, sredi bregov in cvetočih jablan, za lesenim plotom, ki ga je stražil Anglež, umirala pesem slovenske mladosti... Visoki skalnati Stol, ki je zravnano stal v ozadju, in goreče sonce nad nami, sta bila priča tej smrti...

(Nadaljevanje prihodnjic)

DOMOBRANSKI MAJOR JOSIP PFEIFER UMRL

V nedeljo, 17. maja 1959, je v Clevelandu, USA, preminul bivši domobranski major Josip Pfeifer. Na veliki četrtek, 26. marca 1959, je bil prepeljan v bolnišnico, kjer je bil 2. aprila operiran. Stanje se mu je toliko izboljšalo, da se je mogel vrniti na dom svojega sina dr. Branka, pri katerem je pokojnik živel, ter tam istega dne tudi umrl.

Pokojnik je bil rojen 14. marca 1881 v Domžalah na Gorenjskem. Bil je aktivni major v Jugoslovanski kraljevski armadi. Ob ustanovitvi domobranstva je bil v činu majorja šef intendance v Ljubljani.

Dne 17. maja 1919 se je oženil z uradnico Ano Hodnik in je prav na dan svoje smrti praznoval 40-letnico svojega srečnega zakona. Rodila sta se mu dva sinova: dr. Joško, ki je sedaj šef zdravnik v Idriji v Sloveniji, in pa dr. Branko, pri katerem je pokojni živel v Clevelandu s svojo soprogo.

Pokopan je bil v sredo, 20. maja. Truplo je bilo prepeljana iz Želetovega pogrebnega zavoda v cerkev Marijinega Vnebovzetja. Po sv. maši je bil pogreb na pokopališče Kalvarija v Clevelandu.

Pogreb je pokazal, kako je bil pokojnik priljubljen med slovenskimi rojaki. Kdor ga ni poznal kot domobranskega častnika, se ga je gotovo spominjal kot vodjo taboriških delavnic v špitalskem taborišču.

Kljub svojim 78 letom se je vedno zanimal za razmere v domovini pa tudi za slovensko emigracijo tako v USA kot drugje po svetu. Posebno veliko je bral. „Ameriško Domovino“ je vsak dan prebral od prve do zadnje strani. Veliko je prebral tudi knjig. „Vestnika“ se je vsakokrat zelo razveselil.

Ohranimo našega dragega rojaka in soborca v lepem spominu!

Vsem njegovim domačim, zlasti gospe soprogi, naše najgloblje sožalje.

ZVEZA SLOV. PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV

Redki so Slovenci, ki bi jim bilo kaj znanega o rojaku gornjega imena, čeprav je njegovo življenje in delo nekaj izrednega in nam v marsičem lahko služi za vzor.

Kot borci in rodoljubi čutimo za dolžnost, da se v našem glasilu spomnimo tega velikega borca in nič manjšega rodoljuba, le žal, da tu v tujini nimamo možnosti za podrobno študijo o njem ter je to, kar navajamo, posneto iz edinega vira: kulturno in politično zgodovinske študije Frana Erjavca Slovenci in Srbi. (Izšla v srbohrvaščini leta 1953 v Windsorju, Kanada, v založbi Glasa kanadskih Srbov.)

Janko Štibil se je rodil v Vrtojbi na Goriškem. Obiskoval je gimnazijo v Gorici. Bil je v šesti šoli leta 1875, ko pride glas o vstaji bosansko-hercegovskih kristjanov, ki so leta 1463 padli pod turški jarem. Janko se odloči, da gre pomagat zaslužnjem bratom v njihovi borbi za osvobojenje. Zapusti šolo in dom in pohiti v Hercegovino, kjer se pridruži četi Srba Ljubibratića. Medtem ko se bori proti Turkom, pride poziv na nabor, in ker se ni predstavil rekrutni komisiji, ga avstrijske vojaške oblasti oglasijo za dezerterja. Bosansko-hercegovska vstaja je žal hitro zadušena — na spomlad 1876. Toda že se govori o vojni med Srbijo in Turčijo. Zato Janko Štibil ne gre domov, marveč v Srbijo, kjer stopi v srbsko vojsko. Ob tej priložnosti si izbere nov priimek: Vukasović. Vojska med Srbi in Turki res izbruhne čez nekaj mesecev in Janko ima zopet priložnost boriti se proti zatiralcem kristjanov. V bojih se tako odlikuje, da je povišan v častnika. Kot tak se udeleži vseh naslednjih srbskih vojn do Prve svetovne in doseže čin polkovnika. Kako je bil cenjen med Srbi, kakšen ugled in zaupanje je užival med njimi, najbolje izpričuje zadnji njegov položaj: poveljnik celokupne srbske žandarmerije.

Iz tega opisa, čeprav kratkega, se jasno očrtava borbeni lik Janka Štibla. Predpostavlja borbo z vsemi nevarnostmi in težavami, ki so z njo združene, mirnemu življenju na očetovem domu in šoli, kjer nabira znanje, ki naj bi mu v bližnji bodočnosti odprlo vrata v karijero. Zapušča vse to in gre kot mlad fant v neznani svet z edinim namenom, da zastavi vse svoje moči za stvar, ki mu leži na srcu: osvoboditev zaslužjenih bratov. Neuspeh prve akcije mu ne odvzame poguma. Gre naprej in najde priložnosti a nadaljno borbo. Tipičen slovenski idealist!

Je pa bil Janko Štibil-Vukasović tudi rodoljub in to slovenski rodoljub!

Kljub temu, da je odšel iz domovine in da si je v Srbiji ustvaril lepo eksistenco, ni nikdar pretrgal zvez z rojstnim krajem in je do smrti ostal zaveden Slovenec. To dokazujejo njegovi članki, ki jih je objavljial v goriški „Soči“. Tako je v tem listu izšel leta 1904 obširen opis njegovih doživljajev v bosansko-hercegovski vstaji. Leta 1902 pa je

v svojih dopisih „Soči“ nastopil proti velikobolgarski, velikosrpski in velikohrvatski megalomaniji in pozival k jugoslovanstvu.

Leta 1905 se mu je zpolnila srčna želja, da je po 30. letih zopet videl domovino. Njegova mati se je obrnila do samega cesarja Franca Jožefa s prošnjo za pomiloščenje sina, ki je, kot smo videli, pred avstrijskimi oblastmi veljal za vojaškega begunca. Prošnja je bila uslišana in tako je Štibil mogel obiskati svoj rojstni kraj. Potoval je skozi Ljubljano. „Še se dobro spominjam,“ pravi g. Fran Erjavec v svoji knjigi. „kako se je sprehajal v uniformi srbskega častnika po Ljubljani in s kakšnim nepopisnim navdušenjem smo ga tedaj mi mladi dijaki gledali. Že sam njegov pojav je zbujal narodno zavest v nas.“

Leta 1912 je vodil Janko Vukasović srbske Sokole na vsesokoški zlet v Prago in ob tej priložnosti je imel zaupen sestanek z nekoliko uglednimi Slovenci, katerim je odkril, da se bo v jeseni začela balkanska vojna in da „bodimo torej pripravljeni na velike dogodke!“

Najboljše izpričevalo o Štibilovem velikem rodoljubju pa je njegova poslednja volja naj bi mu truplo počivalo v domačem kraju, ki je tudi bila izpolnjena. Umrl je nekaj let po končani prvi svetovni vojni v Belgradu, k večnemu počitku pa je bil položen na pokopališču njegove rojstne vasi, ki je bila takrat — pod Italijo...

Janko Štibil-ukasović ne bi smel biti pozabljen med slovenskim narodom. I kot borec za pravično stvar i kot rodoljub je zaslužil, da mu ohranimo spomin. Naj bo kot tak vzornik naš in bodočih slovenskih rodov!

Domobranci iz postojanke Rudnik, ko so se vrnili iz Zapotoka

V SLUŽBI DOMOVINE

(Nadaljevanje)

Zakaj pa svobodni protikomunistični borci niso imeli večjih uspehov? — Svobodni sloveski borci ali plavogardisti, kakor so jih nekateri imenovali, so bili po številu precej šibki. Pri njihovih akcijah jim VS niso mogle pomagati zaradi badoljevskega ljubosumja. VS sedaj še ni kazalo, da bi popolnoma prelomilo z badoljevci, ker bi s tem ljudstvu več škodovalo kot koristile. Nihče ni pričakoval, da bodo dogodki 8. septembra 1943 prišli tako naglo. Na drugi strani v vodstvu ni bilo pravih ljudi z jasnimi pojmi.

Največja napaka pa je bila, da so se končno v nekih ozirih kljub izkušnjam podvrgli savojskemu okupatorju in si vezali roke.

Vse te napake od strani vodstva in pa savojska hinavščina so vodile do propada obeh organizacij v septembru 1943.

Naj končno izpregovorim še nekaj besed o komunističnih špijonih ali peti koloni v VS. Kakor so imeli badoljevci svoje špijone, uradne in tajne, tako so se tudi komunisti potrudili in poslali skoraj v vsako VS svoje ljudi. Najhuje je bilo, ko sem vedel, da so komunistični špijoni v VS, a jih nisem mogel odkriti. Danes vem zanje, ker so mi jih povedali sami terenci. Tako se je zgodilo, da mi je pozneje v komunističnem zaporu teernec Plankar Jože zaupal sledeče: „Ti, tovariš ujetnik, med svojimi psi si imel tudi odlične tovariše, n. pr. Strmoleta iz Hudega, brata Šivica iz Stične. Z vsemi temi smo imeli tedenske sestanke v gozdovih. Tudi jaz sem se celo zimo skrival v belogardističnih hišah.“ Ni torej čudno, da ni bilo pravih uspehov.

Po mojem odhodu je VS v Stivni postala „razpušvena banda“, ki je narodu mogoče več škodovala kot koristila. Badoljevci so želi popoln uspeh. Pravega komandanta sploh ni bilo več. Komandir je bil „posilni“ badoljevskega zveznega oficirja. Njega so morali pozdravljati, sicer so bili tepeni. Zaradi takega stanja so postali badoljevci večji sovražniki kot komunisti. Če še upoštevamo osebni ponos našega kmečkega ljudstva, se čudim, da ni prišlo do odkritega oboroženega spopada.

Nočem tajiti, da sem še ohranil tajne stike z VS. Vedno mi je ležala na srečnem usoda zvestih in požrtvovalnih fantov. Nisem jih mogel zapustiti. Dosegel sem, čeprav težko, da niso odložili orožja.

Medtem so mojo formacijo badoljevci razdelili na deset manjših grupic. Saki grupici so dodali še po enega badoljevskega vojaka. In zanimivo, pri vsaki grupici se je nahajal komunistični špijon. Te grupice niso imele med seboj nikakega stika.

Tudi mene badoljevci niso pozabili. Naenkrat so me obdolžili, da sem pokradel vso vojaško opremo zveznega oficirja. Čeprav sem jim dokazal, da se v tistem času sploh nisem nahajal nikdar v bližini stanovanja zveznega oficirja, so mi pretili s smrtjo.

Uvidel sem, da se bom moral zopet skriti pred združenim badoljevsko-komunističnim sovražnikom. Pripravil sem nahrbtnik, vanj spravil najpotrebnejše stvari in se pripravil na odhod k združenim slovenskim svobodnim protikomunističnim borcem. Toda prišel je 8. september.

8. september 1943

Ne morem popolnoma natančno opisati svojih občutkov, ki sem jih imel, ko sem 8. septembra 1943 zvečer zvedel, da je badoljevstvo propadlo. V srcu sem občutil neko zadovoljstvo, ker sem vedel, da je s tem glavni pomočnik komunizmu klavrno propadel. Ali bomo združeni Slovenci sedaj mogli premagati naše komuniste? Saj je bila premoč na naši strani. Niti na misel mi ni prišlo, da ne bi bili tega zmožni, čeprav sem poznal badoljevsko hinavščino. Nisem si mogel predstavljati, da bi vojak, ki je prisegel na orožje, orožje odložil in se s pijanim razpoloženjem vračal svojim mami v naročje.

Oh presenečenja! Ko VS v Stični še ni vedela za kapitulacijo, so jo badoljevci skoraj celo razorožili. Bali so se, da bi ne bili za svoje pregrehe kaznovani. Vso noč sem delal načrte za bližnje akcije proti komunistom. Upal sem, da bomo v badoljevski zapuščini že dobili toliko orožja in sredstev, da se bomo uspešno branili pred komunisti.

Naslednji dan so se začele badoljevske kolone pomikati v pijanem veselju proti Grosupljemu z namenom, da odidejo v Ljubljano in odpotujejo kot zmagovalci. Odšel sem na njihovo komando, ki se je tedaj še nahajala v Stični, in zahteval vrnitev orožja VS. Ker z lepim nastopom nisem nič dosegel, sem začel ostreje, posebno še, ker sem izvedel, da so v Novem mestu prepustili vse svoje orožje komunistom.

Razpolagali smo s šestimi francoskimi „brzostrelkami“ na tri naboje in s tem orožjem se mi je posrečilo razorožiti okoli 300 badoljevcev. Kar ni šlo z lepa, je šlo z grda. Proti večeru smo morali uporabiti celo orožje, ker nam niso hoteli prepustiti težkega orožja. Nekaj strelav v zrak in dobili smo ga. V enem dnevu je bil ustanovljen iz prejšnje VS v Stični in Temenici cel bataljon, dobro oborožen z vsakovrstnim orožjem.

Novomeški dogodki me niso preveč vznemirjali. Zanašal sem se na številčno premoč in na naše vodstvo, od katerega sem pričakoval nadaljnjih navodil.

A združeni komunisti in badoljevci so napeli vse svoje organizatorične in vojaške „sposobnosti“, da bi dokončno vrgli narod na kolena. Z lažjo in hinavščino, kot je bila že v navadi, so marsikoga preslepili. Posrečila se jim je mobilizacija naših kmetov in s tanki in topovi so začeli razbijati nepovezane edinice VS. Kaznovana je bila malomarnost vodstva, ki ni poskrbelo za dobro medsebojno zvezo posameznih edinic. Z bataljonom sem se nahajal še tri dni na svojem mestu, a iz Ljubljane nisem dobil nikakih navodil.

V celem bataljonu sem bil edini oficir. V dobri veri in z zaupanjem sem sprejel hinavsko ponudbo aktivnega poročnika Zupanca Aleksandra, da mi bo pri delu pomagal. To tem bolj, ker mi je bil njegov oče leto in dan najboljša pomoč v VS in res odličen protikomunistični borec. Kdo bi mislil, da bi sin mislil drugače?

Oglejmo si lik imenovanega gospoda nekoliko поблиže, kot bi rekel predsednik IOOF Vidmar. Marsikomu je znano njegovo vedenje še iz vojne akademije, ali pozneje iz internacije. Bil je vedno zelo napuhnen, da se z nami — drugimi navadnimi zemljani še pogovarjati ni hotel. Bil je znan kot velik ženskar. Marsikatera ženska je morala obžalovati, ker mu je preveč zaupala.

Ta visoki gospod se je ponižal in se mi ponudil v službo. Je že vedel zakaj! Škoda, da jaz nisem vedel. Če bi bil, bi se bili dogodki popolnoma drugače razvijali, kot so se.

Jaz sem bil vesel, ker se je izkazal dobrega delavca. Veliko je pripomogel k razorožitvi badoljevskih čet, ki so se pomikale proti jugu. Sumljivo se mi je zdelo večno letanje k telefonu na železniško postajo, kjer se je, kot sem pozneje zvedel, dogovarjal s komandantom „Cankarjeve brigade“, ki se je tedaj že nahajala v Trebnjem. Tako mu je uspelo voditi komunistične čete in obkoliti Stično.

Dne 10. septembra 1943 sem sklical sestanek vseh oficirjev in podoficirjev, da proučimo, kaj nam je storiti. Pri tem se je ponudil, da sam sprejme komando bataljona, ker je po činu starejši od mene. Jaz se za to nisem hotel pričakati in sem zboru oficirjev in podoficirjev dal na razpolago, koga hočejo za svojega poveljnika. Vsi, razen pokojnega Groznika, so bili za Zupanca. To omenjem zato, ker se slišijo pritožbe, da sem svojevoljno prepustil komando izdajalcu.

Naslednje jutro sem hotel z bataljonom zapustiti Stično in se odpraviti proti Krki in dalje proti Dobropolju, da dobim zvezo z ostalimi edinicami. Svoj načrt sem razložil poročniku Zupancu. On se je na videz z načrtom strinjal, pač pa me je opozoril, kako nevarno je z nediscipliniranim vojaštvom potovati podnevi, ko je polno rdečih v bližini. Zato smo preložili odhod na prihodnjo noč.

Medtem je izdajalski Zupanc delal. Sporočil je komandi „Cankarjeve brigade“ moj namen in prosil, naj brž pridejo na pomoč, da ne bo prepozno. Dal je moštvo dovoljenje, da se čez dan razide na svoje domove. Nihče ni spoznal njegovega namena razen pokojnega Groznika, ki so ga pozneje komunisti umorili.

Groznik Alojzij je bil močna kmečka korenina iz Temenice. Bil je pravi narodnjak in odkrit nasprotnik komunizma. Njegovo lepo domačijo ob Temenici so mu istega leta požgali „osvoboditelji“ iz gozdov. — Po sestanku mi je rekel: „Kar se je danes zgodilo, bo imelo usodne posledice.“ Njegovemu mnenju se je nato pridružil še kurat Kraljič Štefan.

Istega dne je Zupanc sprejel v bataljon tudi svoje zaveznike, ki so bili prav tako komunisti, in to narednika Vodopivca, inž. Bajca in druge. Že sem slutil, kaj se pripravlja, toda zaradi skorajšnjega odhoda sem upal, da se bodo stvari uredile.

Ob dveh popoldne je sklical vojni posvet vseh oficirjev in podoficirjev, zraven pa pritegnil še svoje nove sodelavce. Posvet se je vršil v restavraciji „Facini“ pred železniško postajo.

Posveta smo se udeležili polnoštevilno. Vsak je imel svoje pomisleke, ki jih je hotel predložiti. Posveto so se udeležili sledeči gg.: Zupanc Aleksander, Nadrah Jože Pipp, Gronik Alojzij, kurat Kraljič Štefan, Turk, narednik Vodopivec, inž. Bajc, Facini, Fliser in še nekateri drugi.

Govoriti je začel Zupanc Aleksander, ki je zahteval v hinavskem govoru, da moramo skleniti neki kompromis s komunisti, ker da so oni tudi Slovenci, mogoče še „boljši“ od ostalih. Pozval je, da naj dvignejo roko oni, ki so za kompromis.

Roke ni dvignil nihče. Prosil je za besedo Alojzij Groznik in izjavil sledeče: „Sem proti vsakemu kompromisu s komunisti, katere sem imel priliko popolnoma spoznati. Naj oni ostanejo v svojih gozdovih, naj puste pri miru, pa bodo imeli kompromis. Ako pa nas napadejo, se hočem braniti do poslednje kaplje krvi.“ Nato sem dodal jaz: „Ako se komunisti bore za naš slovenski narod, nas ne bodo napadali. V tem primeru se pridružujem besedam A. Groznika, da sem za kompromis edino tedaj, ako nas puste pri miru; mi imamo svoja navodila, katerih se bomo držali.“ Mojemu mnenju so se pridružili vsi ostali.

Tedaj je privozil vlak iz Ljubljane, na katerem se je pripeljal komandant VS v Šumberku Fliser. Ko je zvedel, o čem govorimo, je prosil za besedo in izjavil: „Sem proti vsakemu kompromisu! Ali niste pozabili, koliko nedolžnih Slovencev so na zverinski način poklali komunisti? Ali naj to ostane nekaznovano?“ Zaradi teh besed ga je hotel Zupanc izključiti in mu prepovedati govorjenje. Fliser je hotel ubogati in se od nas posloviti, toda to sem preprečil s sledečim utemeljevanjem: „Fliser se je že leto dni boril za naš narod. Kako ga more izključiti od nadaljnje borbe nekdo, ki je danes šele nastopil to službo?“

Fliser me je poslušal in na žalost ostal.

ALI VEŠ,

da je 14. avgust obletnica velike borbe na Krki, v kateri je štajerski bataljon premagal združene partizanske enote, katere so ga napadle v zgodnjih jutranjih urah z namenom, da zlomijo protikomunistični oboroženi odpor.

Sovražne izgube so bile številne.

Protikomunistični borci so zaznamovali prvi žrtvi: Jože in Lojze.

SLAVA NJUNEMU SPOMINU!

(Nadaljevanje iz druge strani.)

Hauptman se je v svoji težki vlogi dobro izkazal in jo lepo rešil. V ostalih vlogah sta nadalje nastopila še M. Jerič in B. Pust. Dramatskemu društvu Liliija ob tem dovršenem nastopu samo čestitamo.

Predsednik Zveze slovenskih protikomunističnih borcev g. France Grum, ki se je udeleževal na strani mrtvih junakov premnogih borb, je nato v svojem govoru obnovil spomine na domobransko borbo in na tiste strahotne dogodke, ki so se odigrali v Vetrinju pred štirinajstimi leti. Njegov govor je napravil močan vtis na vse navzoče.

Simbolična slika „Na domobrančevem grobu“ je prikazala ženo, ki s svojimi otroki kleči ob grobu svojega moža — domobranca. Ob koncu njene žalostne izpovedi se oglasi njen mož, ki jo tolaži, da njihova žrtev ni bila zastonj. In kot simbol vere v zmago pravice se je prikazal domobranec v uniformi s puško in slovensko zastavo v rokah. Besedilo k tej sliki je napisal pesnik Marijan Jakopič. Izvedba je bila lepo zamišljena in glasbena spremljava je bila učinkovita.

Za zaključek so vsi navzoči stoji zapeli pesem slovenskih domobrancev „Moja domovina“, ki je tolikokrat odmevala preko slovenskih poljan in gozdov.

Spominska akademija je bila kot celota na višini in je dokazala, da se ob dobri pripravi in z dobrimi sodelavci dajo tudi take prireditve kvalitetno izvesti.

J. R.

V BUENOS AIRESU

ki jo je priredilo Društvo Slovencev v nedeljo, dne 14. 6. 1959 v dvorani San José, Azcuénaga, je bila silno

lepo obiskana. Prišli so rojaki ne le iz Centra in Vel. Buenos Airesa, temveč tudi iz notranjosti.

To pot so nam naši najmlajši pokazali, kako cenijo veliko žrtev svojih bratov in očetov, izrazili ponos in veliko spoštovanje. Slovenski šolski tečaji iz Vel. Buenos Airesa pod vodstvom svojih skrbnih in požrtvovalnih učiteljic so nam pripravili lep in pester program.

Z domobransko godbo „Naprej zastava slave“ na ploščah, ki nas je zajela, da se je uglasil hrup tujih cest in smo bili spet doma med našimi griči in njivami, kjer smo prisluhnili šumenju veličastne pesmi gozdov nad preraslimi grobovi.

Sledila je otvoritvena beseda predsednika DS, g. Horvata, s katero je poudaril veličino žrtev padlih v vojni in revoluciji ter pokazal važnost spomina, zahvale in vztrajnosti na potu pravične nedokončane borbe za našo lepo — zaslužnjeno domovino.

Spet so zapeli domobranci — naši junaki večno živi med nami in nas s svojo pesmijo in žrtvami „Mi slovenski smo vojaki“ zajeli in prepričevali vsakega posebej, da je bilo res: „kaj nam mar je smrt...!“

Glavni govornik je bil referent mladinskega odseka DS gospod Majhen. V svojem govoru nas je spomnil krivice in nasilstva, katera so nam delili trije okupatorji z domačim komunistom, ki je bil nasilnejši od vseh. Sledil je upor in samoobramba je vstala iz naroda, vaški stražarji in poznejše domobranci so bili, ki so hoteli, da narodu vzklije svoboda iz sužnosti in tiranstva. Zgrabili so za puške — čuvarji naših vasi — Bog in domovina — je bilo njih geslo; nase

niso mislili nič. „Kaj nam mar je smrt...“ Njih junaštvo je bilo brez primere.

Ostanimo zvesti njihovim idealom, da bomo ostali zvesti domovini, za katero so oni umrli!“

Govornikove prepričljive besede so zajele navzoče.

Sledil je nastop **Mladih junakov** (tečaj iz San Justa) v priredbi pesnika **Gregorja Mališa**. Strumno in koražno so nastopili naši mali in doživeto prikazali lepo zamišljen prizor g. Mališa.

Tečaj iz Lanusa in iz San Martina nam je lepo podal zborna deklamacija **Slovenskim junakom** slava in čast pod vodstvom ge. Zdenke Jan.

Tečaj iz Morona je doživeto podal **M. Kunčičev** prizor: **Medaljonček**.

Sledila je **M. Kunčičeva** enodejanka s petjem: **Mladi rod se vrača**. Nastopili so otroci in gđc. učiteljica iz tečaja R. Mejša. S svojim dovršenim podajanjem vlog so nas popeljali v prihodnost, ko bo domovina svobodna rdeče navlake in bodo pota tujine vodila domov.

Za zaključek se je razlila po dvorani „**Moja domovina**“.

Po končani proslavi je bila maša za pokojne žrtve, katero je opravil direktor slov. dušnih pastirjev č. g. **Anton Orehar**. V svojem nagovoru je nam pokazal duhovne vrednote naših žrtev, katerih se moramo zavedati, da ne omahnemo v zmaterializiranem okolju. Iz njih bomo črpali moči in odločnosti v naši zvestobi Cerkvi in domovini.

V TORONTU

V nedeljo, 14. junija, smo se Slovenci v Torontu spomnili vseh padlih protikomunističnih borec in vseh, ki

so izgubili življenje med vojno in komunistično revolucijo v borbi za ohranitev vere in svobode.

Ob 5 popoldne je bila slovenska dvorana na Manning Ave. polna. Zaveša se je odgrnila in pred nami je stal katafalk, ob njem sta goreli dve sveči, v ozadju je visela slovenska zastava brez rdeče zvezde. Napovedovalec je pozdravil goste in vse navzoče ter napovedal vsebinski smisel proslave: „Da počastimo spomin padlih junakov in da ponovno obljubimo zvestobo idealom vere in svobode.“

Ko se je odgrinjal zastor so peveci zapeli kanadsko in slovensko himno. Po pozdravu je izpred katafalka milo donela iz fantovskih grl „Gozdič je že zelen“.

Slavnostni govor je imel g. **Stane Pleško**. Govoril je o svetosti protikomunistične borbe, pozival na vztrajanje in grajal popuščanje in skrivanje.

Po njegovem govoru so igralci odigrali dramski prizor „Krvave zarje“, ki je gledalcem nazorno prikazal, kdo je začel na Slovenskem morijo nedolžnih ljudi in zakaj se je začel odpor proti komunističnemu divjanju, ki so ga podnevi podpirali tudi italijanski fašisti.

Zopet so nastopili peveci z „Nebo žari“. Ko so utihnili njeni zvoki je stopil na oder predsednik ZSPB g. **Franc Grum** iz USA. Njegovemu pozdravnemu govoru je sledila simbolična vaja „**Kočevski rog**“ Svečanost je zaključila domobranska himna.

Svečanosti se je udeleželi kot zastopnik mesta Toronto kontrolor Mr. **Allen**. Za kratek čas je mogel biti navzoč tudi član ontarijskega parlamenta Mr. **Thompson** s soprogo. Navzoča je bila skupina srbskih dobrovoljcev z g. **Dragaševićem** na čelu. Češki na-

rodni odbor je zastopal g. Josep Broušek, velik prijatelj Slovencev. Zastopniki baltičskih narodov se svečanosti niso mogli udeležiti, ker so imeli istočasno letno komemoracijo v počastitev tistih množic, ki so jih Sovjeti v juniju leta 1941 deportirali v Sovjetijo. Pač pa je litvanski generalni konzul poslal pismene pozdrave sočutja. Prav take pozdrave sta poslala senator David A. Croll in član vrhovnega sodišča za Ontario Mr. Justice King.

Omeniti je tudi treba, da so se svečanosti udeležili tudi rojaki izven Toronta: iz Montreala, Guelpha, Cobourga in drugih krajev. Nekdo izmed teh je pripomnil: „Že deset let nisem bil tako srečen, kot danes na tej prireditvi.“

Por.

ZAHVALE

V teku meseca junija je Zveza SPB prejela sledeče darove v prid Invalidskemu fondu:

Krajevna organizacija ZSPB v Clevelandu je nakazala čisti dohodek letošnje proslave v znesku 237.28 dol.

Glavni odbor ZSPB je izročil Invalidskemu skladu čisti dohodek spominskega romanja na Chardon Road v Clevelandu 177.85 dolarjev.

Krajevna organizacija ZSPB v Gilbert je nakazala 21 dol. za Invalidski sklad. Znesek je bil nabran med članstvom.

Krajevna organizacija ZSPB v Torontu v Kanadi je nakazala Invalidskemu skladu 20 dolarjev.

Na spominski proslavi za padlimi borci je društvo „Triglav“ v Milwaukee zbral 18 dol. za Invalidski sklad.

Krajevna organizacija ZSPB v St. Catharines, Kanada, je nakazala Invalidskemu skladu 12.50 dol.

Kraj. organizacija ZSPB v Guelph,

Kanada, je nakazala Invalidskemu skladu 4 dol. (darilo dveh članov).

Darovi posameznikov: prevz. škof dr. Gregorij Rožman je daroval za Invalidski sklad 10 dolarjev, Slavo Oven, Monterey, California, USA, pa 2 dol.

Glavni odbor ZSPB se vsem Krajevnim organizacijam, članstvu, kakor tudi vsem posameznikom, ki so darovali v Invalidski sklad najiskrenejše zahvaljuje. Bog naj vsem tisočero povrne.

Zveza SPB

Gospod Kovačič Marijan, ki je sergent v ameriški armadi (Sp 5 3744 — A Summerall Terrace, Fort McClellan, Alabama) je poravnal naročnino za „Vestnik“ in članarino za letošnje leto tiskovni sklad in 10 dolarjev v invalidni fond.

Slovensko društvo „Triglav“ v Milwaukee, Wisconsin, USA, je darovalo 50 dolarjev za invalidski sklad.

Pevsko društvo „Lira“ v Clevelandu, USA, je darovalo za invalidski sklad 10 dolarjev.

Gospa J. N. Marinko v Clevelandu in pa gg. Ivan in Jožica Varšek v Clevelandu so darovali vsak po 5 dolarjev za invalidski sklad.

Vsem darovalcem naša iskrena zahvala.

NE BODO POZABLJENI!

Romanje na Chardon Rd. na Spominski dan, ki ga je priredila Zveza slovenskih protikomunističnih borcev v Clevelandu, je v vsakem pogledu uspelo. Četudi jutranje vreme ni kazalo posebne naklonjenosti prirediteljem, se je vendar še pravočasno toliko popravilo, da je opogumilo slehernega romarja, ki je zjutraj še ko-

lebal, ali naj se poda na pot ali ne. Prav prijetno je postalo do desete ure, ko se je pričela sv. maša, četudi je bilo v senci nekoliko hladno. In nepričakovano veliko romarjev se je nabralo okrog votline lurške Matere božje, da je bil ves prostor pred votlino napolnjen in še preko poti so stali ljudje, ki so se udeležili te spominske pobožnosti. Pa je razumljivo, kajti med udeleženci bi težko našli koga, ki ni med zadnjo svetovno vojno — ko je divjala v naši domovini komunistična revolucija — kakega svojca izgubil.

Resnost se je brala z obrazov udeležencev te verske spominske svečanosti, četudi so nam leta precej odmaknila ono dobo, ko smo doživljali grozote srpa in kladiva, mi in oni, ki jih ni več med nami.

Teh slednjih smo se spominjali in za te smo molili z našim prevzv. škofom g. dr. G. Rožmanom, ki je daroval sv. mašo in ki nas je v svoji krasni pridigi opozoril, da nikdar ne smemo pozabiti teh žrtev, zlasti ne naših domobranskih borcev. Pri sv. maši sta našemu nadpastirju asistirala msgr. M. Škrbec in g. rev. Slapšak. Mogočno petje ljudskih mašnih pesmi pod vodstvom g. Riglerja je silno dvignilo to lepo službo božjo. Pod vodstvom g. M. Milača so zapeli tudi pevci Korotana,

kar je dalo še močnejši poudarek tej verski manifestaciji. Vsem pevcem ter obema pevovodjema iskrena zahvala za pomoč in sodelovanje.

Narodne noše so vzbujale posebno pozornost. Bilo jih je lepo število, večinoma od mladinskega društva Kres, nekaj pa tudi iz Kalinvuda. Kako krasen okvir so tvorile pred votlino, lahko bi rekli „živ slovenski pušelj“, ki ga poklanja naš narod Materi božji. Tudi tem fantom in dekletom lepa zahvala. In končno zahvala vsem udeležencem, ki so s svojim resnim sodelovanjem dokazali, da spomin na naše žrtve rdeče peterokrake zvezde v dobi druge svetovne vojne in po njej — ne bo še kmalu ugasnil.

S petimi litanijami popoldne se je zaključila izredno lepo uspela spominska pobožnost in ZSPB priporočamo, da nas še in še povabi na take svečanosti.

Ivo Kermavner

POPRAVKI

Avtor članka: „Ko so odhajali gorrenjski fantje“ v zadnji številki je umetnik Jože Žerovnik.

Na strani 101 in na zadnji strani ovitka je tiskarski škrat zamenjal naslova k slikam: Pravilno torej: stran 101: Udarniška četa v Stranjah pri Kamniku; slika na ovitku pa: Slovenski fantje v Franciji.

List „Vestnik“ izhaja mesečno. Izdaja ga konzorcij; urejuje pa uredniški odbor slovenskih protikomunističnih borcev. — Začasna letna naročnina za nečlane znaša v Argentini 60.— pesov, v USA in Kanadi 2.5 dolarja. Za ostale dežele tej valuti primerno. — Za uredništvo: Ivan Korošec, calle 1. No. 510, Berazategui FNGM; za upravo: D. Havelka, Yapeyu 130, San Martín FNGM. prov. Buenos Aires. — Vsa denarna nakazila sprejema uprava.

Tiska tiskarna Vilko, Castro Barros 917, Buenos Aires, Argentina